

N:o 99.

Af Herr **J. Johansson** i Bergsäng: *Angående eftergift för viss tid af den åtskilliga bergslagshemman eller hyttor inom Vestmanlands, Örebro och Vermlands län ålagda förhöjning i mantalsräntan.*

Genom särskilda resolutioner af den 4 sistlidne November har Kongl. Maj:t — i anledning af de besvär hemmansägare inom Skinskattebergs och Norbergs bergslag af Vestmanlands län i underdånighet anfört öfver Kongl. Kammarkollegii den 12 och 26 Oktober 1880 meddelade utslag i fråga om den tillökning i mantalsränta, som jemlikt Kongl. kungörelsen den 9 Juni 1871 angående upphörande af tackjernstionden samt kvarstående skatte- och hyttegälsjerns afgifter borde påföras hemman inom ofvan nämnda bergslager — icke funnit skäl att göra ändring i Kammarkollegii utslag. I följd häraf har ifrågavarande tillökning i mantalsräntan blifvit faststeld för hemman i allmänhet, inom Skinskattebergs bergslag till 8 kronor 34 öre per mantal och i Norbergs bergslag för helt hemmansnummer till 8 kronor 24 öre, för ett halft till 4 kronor 7 öre, för $\frac{1}{4}$ till 1 krona 98 öre samt för $\frac{1}{8}$ mantal till 94 öre, *att efterräkningsvis utgå från och med år 1872.*

Enahanda räntefrågor, i hvad de röra vissa bergslag inom Örebro och Vermlands län, hafva helt nyligen af Kammarkollegium blifvit afgjorda medelst särskilda utslag, hvilka ännu icke till orterna blifvit expedierade. Så vidt jag för närvarande har mig bekant, har kollegium der-

vid i hufvudsakliga delar fastställt de af vederbörande länsstyrelser för olika hyttor och hemman i berörda hänseende meddelade utslag, hvarigenom den tillökning i mantalsräntan, som genom tackjernstiondens upphörande uppstår för berörda hyttor och hemman, beräknas för ett s. k. gammalt hemman inom Nora, Hjulsjö, Grythytte, Lindes och Ramsbergs bergslag till 6 kronor 86 öre, för ett hemman inom Karlskoga bergslag till 22 kronor 79 öre, för en hel hytta inom Grythytte och Hällefors bergslag till 74 kronor 71 öre, för ett hemman inom Lekebergs bergslag till 10 kronor 50 öre, för ett skattehemman i Lerbäcks bergslag till 19 kronor 44 öre, för ett frälsehemman derstädes till 5 kronor 6 öre o. s. v., hvarjemte s. k. stadghemman, nyhemman, bergstorp och lägenheter i följd af särskilda förhållanden skulle erhålla tillökning med olika och lägre belopp — varierande efter hemmanens olika egenskaper i kameralt hänseende — än hvad de här ofvan anförda siffrorna utvisa; skolande den räntetillökning, som sålunda blifvit åsatt, jemväl *efterräkningsvis utgöras från och med år 1872.*

Ehuru det icke torde få anses som gifvet, att vederbörande hemmans- och hytteinnehafvare skola åtnöja sig med Kammarkollegii utslag, utan genom underdåniga besvär draga desamma under Kongl. Maj:ts pröfning, har jag dock, med afseende å innehållet af de resolutioner, som, enligt hvad jag här ofvan anført, Kongl. Maj:t i lika beskaffade räntefrågor meddelat för bergslagen i Vestmanlands län, ansett mig böra redan nu påkalla Riksdagens uppmärksamhet för det förhållande, att ej mindre än *tio års räntetillökning på en gång kommer att utkrävas af hemmansegarne inom berörda bergslag.* Det trångmål, som för mången mindre bemedlad deraf skall förorsakas, torde vara lätt att inse, och då under den ganska långa tidrymd, som erfordrats för dessa svåra och invecklade räntefrågors behöriga utredning, mångfaldiga hemman en eller flera gånger ombytt egare, skulle de nu varande egarne nödgas betala för sina företrädare och fångesmän, af hvilka de antagligen komme att söka sitt åter, hvaraf en mängd rättegångar otvifvelaktigt skulle, till ytterligare kostnad och olägenhet, framkallas. Den tidsutdrägt, som dessa räntefrågors utredning och pröfning medfört, torde icke heller böra läggas hemmansegarne till last, enär de i sjelfva verket ingenting vetat om de räntefriheter, för hvilka ersättning nu utkräves, förr än den myndighet, som i berörda frågor varit både åklagare och domare, i de häröfver meddelade utslagen derom lemnat mer eller mindre ofullständiga antydningar.

Riksdagen har en gång förut i liknande fall behjertat omständigheter af enahanda beskaffenhet som de nyss anförda. I underdånig skrifvelse (N:o 66) af den 13 Maj 1870, angående eftergift af den vissa hemman inom Hällestads, Risinge och Vånga socknar ålagda förhöjning i mantalsröntan, yttras nemligen, bland annat: »Den vinst staten derpå skulle göra är icke heller betydlig i förhållande till de lidanden, hvaraf hemmanens nuvarande egare till en stor del oförskyldt skulle träffas. Billigheten synes därför kräfva en eftergift för den förflutna tiden, innan kronans rätt till berörda förhöjningsröntor genom den slutliga domen blef bekräftad; och då Riksdagen endast ur denna senare synpunkt trott sig böra betrakta frågan» — så beslöt Riksdagen för sin del, att den nyssberörda hemman ålagda förhöjning i mantalsröntan skulle eftergifvas för tiden till och med det år, då den Kongl. resolutionen derom meddelades.

På grund af hvad sålunda anförts — med åberopande i öfrigt af innehållet af en i Andra Kammaren vid 1878 års riksdag afgifven motion (N:o 121) samt Kongl. Maj:ts proposition (N:o 19) vid 1879 års riksdag och då Stats-Utskottet, till hvars behandling jag anhåller att denna fråga måtte remitteras, icke läser sakna utväg att hos Kammarkollegium erhålla fullständig utredning om de belopp, som ifrågavarande förhöjning i mantalsröntan för hvarje särskildt hemman eller hytta, eller för bergslagen tillsammans, kan utgöra — tillåter jag mig vördsammast hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den genom redan utfärdade eller blifvande resolutioner vissa bergslagshemman eller hyttor inom Vestmanlands, Örebro och Vermlands län tillkommande förhöjning i mantalsröntan måtte eftergifvas för tiden från och med år 1872 till och med det år, då resolutioner derom blifvit vederbörande hemmansegare tillstända.

Stockholm den 28 Januari 1882.

J. Johansson

från Bergsäng.